

Uitgebreid overzicht van signalen

Deze uitgebreide lijst met signalen¹ is bedoeld voor het meld- en onderzoeksteam (of andere instantie) waar een melding is gedaan en voor gedragsdeskundigen en AVG-arts. Zij kunnen deze lijst gebruiken om eventuele signalen die staan vermeld op de signalenkaart (bijlage 4) verder te duiden.

LET OP

Handel bij geconstateerde signalen volgens de toelichting zoals beschreven op de signalenkaart, het protocol en de meldprocedure van de organisatie.

Algemene en specifieke signalen slachtoffer

Signalen kunnen herkend worden aan gedrag of houding van slachtoffer en/of pleger. Sommige signalen ziet men bij *alle vormen* van grensoverschrijdend gedrag; andere met name bij *specifieke vormen*:

Er worden zeven vormen van grensoverschrijdend gedrag onderscheiden²:

1. Verwaarlozing en onthouden van zorg.
2. Psychisch.
3. Fysiek .
4. Seksueel.
5. Discriminatie (op basis van afkomst, sekse, seksuele voorkeur, beperking en/of religie).
6. Schending van rechten.³
7. Financieel en/of materieel.

Eerst worden signalen op het gebied van gedragsverandering gegeven, die gelden voor meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag en mishandeling. Daarnaast worden signalen genoemd die gelden voor specifieke vormen van grensoverschrijdend gedrag. Soms is er overlap.

Deze lijst is niet uitputtend. Wellicht zijn nog andere signalen relevant, die niet opgenomen zijn in dit overzicht. Voor signalen rondom seksueel grensoverschrijdend gedrag en misbruik, die specifiek gerelateerd zijn aan kindermishandeling⁴ en loverboyproblematiek⁵ verwijzen we naar bestaande signalenkaarten.

Opmerking [k1]: In voetnoot signalenkaart via Lou R nog verwijzing invoegen/referentie-evt link website

¹ Voor dit uitgebreide overzicht van signalen zijn diverse bronnen geraadpleegd. Daarnaast deed MOVISIE een inventarisatie van relevante documenten t.a.v. signalen op het gebied van ouderenmishandeling en kindermishandeling. Ook hieruit zijn aanvullende signalen opgenomen. Geraadpleegde bronnen: Boet, A., Calis, W., Janssens, K., Heeringa, N. & H. Mennen (2010); Comijs et.al. (1996); Department of Health (2000); Diesfeldt, H. (1996); Douma, J., et.al. (1998); Fitzsimmons (2009), Knotter (2008), Kooten Niekerk, J., van (1990); Kriek en Oude Ophuis (2003), Marsland, Oakes & White (2007); Mutsaers, K. (2008); Reij (2009); Rooijen, K., van; Berg, T. (2010); Sobsey (1994); Strickler. H.L. (2001).

² Comijs e.a., 1996; Department of Health, 2000.

³ 'Schending van rechten' dient gezien te worden in samenhang met eventuele afspraken die in het ondersteuningsplan gemaakt worden over vrijheidsbeperkende maatregelen.

⁴ Voor een uitgebreide signalenkaart kindermishandeling per leeftijdscategorie: zie het dossier Kindermishandeling van het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) <http://www.nji.nl> < dossier kindermishandeling < instrumenten.

⁵ Zij bijvoorbeeld: http://www.ggdgooi.nl/content/3-infoover/jgz/08-project_loverboys.htm#herkennen.

Signalen op diverse niveaus

Signalen van grensoverschrijdend gedrag doen zich, net als risicofactoren, op verschillende niveaus in de organisatie voor: op het niveau van het team of locatie, maar ook op niveau van een potentieel slachtoffer, of van een potentiële dader. Een voorbeeld van een signaal op organisatieniveau is bijvoorbeeld: een grote mate van acceptatie van agressie van begeleiders binnen het team hetgeen ertoe leidt dat er vaak dwangmiddelen of -maatregelen ingezet worden.

De onderstaande reeks signalen richt zich vooral op signalen bij slachtoffers en (mogelijke) plegers. Deze zijn te herkennen in het gedrag en de houding van het slachtoffer (de cliënt) en van de pleger (medewerker, cliënt, familie, bezoeker, etc). Sommige signalen gelden voor alle vormen van grensoverschrijdend gedrag; andere gelden met name voor specifieke vormen. We onderscheiden signalen op het niveau van gedrag, persoonlijkheid, attitude en eventueel vaardigheden.

Signalen op signalenkaart

De signalen die ook op de signalenkaart staan vermeld, zijn met een * aangegeven.

ALGEMENE SIGNALLEN SLACHTOFFER (cliënt)

Gedrag cliënt

Emotionele veranderingen.*

Voorbeelden:

- Cliënt vertoont tekens van depressie of opstandigheid.
- Cliënt is meer teruggetrokken, huilerig of angstig.
- ...

Sterke wisselingen in gedrag of stemming.*

Voorbeelden:

- Cliënt vertoont zelfverwendend gedrag.
- Cliënt vertoont tekenen van berusting, apathie of terugtrekken uit contact.
- Cliënt vertoont (plotseling) agressief/fysiek grensoverschrijdend gedrag.
- Cliënt vertoont veranderingen in communicatie, zoals vermindering of stoppen van communicatie.
- Cliënt geeft aan dat er veel mis is, maar wil er niet over praten.
- Cliënt laat (via gedrag) zien dat hij zich niet veilig voelt of praat daarover.
- Cliënt wil in de buurt blijven bij vertrouwde personen.
- Cliënt is minder inschikkelijk, of omgekeerd: cliënt vertoont toename in volgzzaamheid (onderdanigheid) t.o.v. een bepaalde persoon.
- ...

Plotselinge terugval in vaardigheden of fysiek functioneren.*

Voorbeelden:

- Cliënt vertoont verandering in zorg voor zichzelf.
- Ondersteuningsbehoefte van cliënt is veranderd (zoals meer of minder of andere ondersteuning).
- Cliënt vertoont (grote) veranderingen in eet- en slaapgedrag.
- ...

- Zelfbeschadiging gedrag.*
- Plotseling overmatig gebruik van alcohol of drugs.*
- Plotseling agressief of fysiek grensoverschrijdend gedrag.*
- Veranderd gedrag in de groep.*

Voorbeelden:

- Gedrag van een of meerdere cliënten is (plotseling) veranderd.
- Cliënt gedraagt zich heel anders bij bepaalde personen (bijvoorbeeld angstige reactie).
- Cliënt lijkt veel gelukkiger of meer relaxt in een andere omgeving/bij andere cliënten/medewerkers.
- ...

SPECIFIEKE SIGNALLEN SLACHTOFFER

Verwaarlozing en onthouden van zorg

- Lijdt aan ondervoeding.*

Mogelijke redenen:

- Krijgt slecht of te weinig voedsel (bijvoorbeeld lege koelkast).
- ...

- Lijdt aan uitdroging of dehydratie (gebrek aan drinken).*

Mogelijke redenen:

- Gebrek aan drinken
- ...

- Vervuiling (lijf, kleding, woning).*

Voorbeelden:

- Verwaarloosde huishouding. Bijvoorbeeld: gebrek aan verwarming of afvoerpijpen, geen stromend water of elektriciteit, koelmogelijkheden, ventilatie of licht.
- Teveel dieren of slechte verzorging van dieren die resulteren in gevaren voor de gezondheid.
- Ongediertepaag (bijvoorbeeld vlooiën, luizen, kakkerlakken, ratten).
- Rommel, viezigheid of vieze geur in huis.
- Ongeschikte accommodatie om te slapen, baden of koken.
- Het huis mist noodzakelijke reparaties om de gezondheid en veiligheid te waarborgen (bijvoorbeeld: gebroken ramen, blootliggende elektriciteitsdraden, lekkend dak).
- ...

- Slechte zelfzorg.*

Voorbeelden:

- Slechte lichamelijke verzorging (onverzorgd uiterlijk, ongeschoren, te lange teen- of vingernagels, ongeknipt of ongewassen haar, aangekoekt vuil in lichaamsholtes).
- Geur van urine of faeces bij de persoon.
- Teveel of te weinig medicatie.

- Uitstel of te laat artsbezoek.
- Uitstel of ontbreken van noodzakelijke professionele zorg, zoals te weinig verpleegkundige of paramedische zorg.
- ...

Slechte conditie van de huid of huiduitslag.*

Voorbeelden:

- Niet of onderbehandelde gezondheidsproblemen zoals slechte conditie huid, huiduitslag, decubitus, wondjes, open wonden of huidirritatie door urine.

Gebrek aan sociaal contact*

Psychisch grensoverschrijdend

Vertoont onverklaarbare angst* – of praat over zich onveilig voelen.

Vertoont verward gedrag.*

Vertoont woedend en/of verdrietig gedrag.*

Vertoont schuchter en/of wantrouwend gedrag.*

Voorbeelden:

- Cliënt vertoont toename in volgzaamheid (onderdanigheid).
- Valt stil of vertoont (plots) weinig reactie.

Vertoont slaap en/of eetproblemen* of psychosomatische problemen.

Voorbeelden:

- Regelmatig psychosomatische klachten: buikpijn, hoofdpijn, misselijk, flauwvallen.
- Cliënten hebben vaker nachtmerries.

Vertoont wanen of hallucinaties of andere tekenen van psychiatrische problematiek.

Fysiek grensoverschrijdend

Heeft (herhaaldelijk) fysiek letsel (op onlogische plaatsen).*

Voorbeelden:

- Blauwe plekken.⁶
- Bijplekken.*
- Contracturen, bloedingen.
- Wonden door prikken, snijden of striemen.
- Oogletsels (bijvoorbeeld blauw oog of loslatend hoornvlies).
- Missende tanden.
- Intern letsel (aan organen, in buik of borst).
- Brandwonden (vooral door sigaretten, lucifers, touw, strijkijzer).

⁶ Let op: sommige (m.n. oudere) mensen krijgen snel blauwe plekken (leeftijd, bloedverdunners of worden door hoge leeftijd onhandiger).

- Kale plekken wegens haren uittrekken.
- Onverklaarbare of in het oog springende littekens.
- Botbreuken, kneuzingen, fracturen*.
- ...

Heeft onverklaarbaar fysiek letsel, of blauwe plekken.*

Voorbeelden:

- Symmetrische verdeling van verwondingen, bijvoorbeeld beide (boven)armen; geclusterde blauwe plekken op de romp (bijvoorbeeld borst, buik, rug).
- Er zijn letsels op vreemde plekken waar het onwaarschijnlijk is dat letsel daar kan ontstaan (bijvoorbeeld blauwe plekken op de rug, buik of de binnenkant van de dijbenen).
- Onverklaarbare of in het oog springende littekens.
- Cliënt geeft onsamenvhangende en tegenstrijdige verklaringen voor verwondingen (bijvoorbeeld: het verhaal over de oorzaak van een verwonding past niet bij de afwijking die de arts ziet).
- Regelmatig psychosomatische klachten: buikpijn, hoofdpijn, misselijk, flauwvallen.
- Ontbrekende of gebroken tand(en).
- Verwondingen die lijken op afdrucken van voorwerpen of lichaamsdelen (bijvoorbeeld vingers, handen, riem, stok, liniaal, ...) of door vastbinden of mond snoeren*.

Heeft herhaaldelijk fysiek letsel (op onlogische plaatsen zoals nek, oren, geslachtsdelen, billen of voetzolen).

Voorbeelden:

- Meerdere soorten letsel in verschillende stadia van genezing, oude en nieuwe blauwe plekken, verse en oudere wonden.
- ...

Heeft onbehandeld letsel.*

- Niet- of onderbehandelde gezondheidsproblemen.
- ...

Seksueel grensoverschrijdend

Geeft indirecte hints over mogelijk ongewenst seksueel contact.*

Voorbeelden:

- Een indirecte onthulling van seksueel misbruik.
- Heeft seksueel overdraagbare aandoening of wordt zwanger zonder dat een partner bekend is.
- Heeft gescheurde of missende kledingstukken.
- Geeft hints die suggestie wekken van zich gechanteerd of bedreigd te voelen of te moeten zwijgen (bijvoorbeeld 'Niet vertellen'; 'Ik maak je dood').
- Is bang of gespannen wanneer deze met specifieke persoon te maken heeft, of weet wanneer specifieke persoon aanwezig zal zijn.
- Wil plotseling naar huis om allerlei redenen die eerder niet eerder speelden

Slechte (geestelijke) gezondheid, psychosomatische klachten.*

Voorbeelden:

- Vertoont zelfdestructief en/of zelfverwondend gedrag of heeft gedachten aan zelfmoord.
- Dissocieert.

- Vertoont kenmerken van Post Traumatische Stress Stoornis (PTSS).
- Is verdoofd, ontregeld.
- Is schrikachtig of geagiteerd.
- Heeft regelmatige lichamelijke ziekte zonder duidelijke oorzaak (bijvoorbeeld buikpijn, zere keel, overgeven).
-

Angst of weigering bij lichamelijke verzorging.*

Voorbeeld:

- Vertoont een intense angstreactie naar een specifieke persoon of personen in het algemeen.

Bewijs van een ongewone, geheimzinnige 'speciale' relatie met ander, waarbij sprake kan zijn van omkoping, bedrog of dwang.

Geseksualiseerd gedrag of seksueel wervend gedrag.

Genitale pijn of pijn bij het plassen*, infecties, overgevoeligheid of littekenvorming aldaar.

Letsel of littekenvorming aan genitaliën, rectum, mond, borsten.* (bijvoorbeeld Bloedingen, blauwe plekken, letsel, infectie, roodheid, pijn, irritatie).

Sterke afhankelijkheid t.o.v. een specifieke persoon.*

Acting out van het misbruik.

Vertoont seksuele agressie naar anderen (seksueel getinte opmerkingen, vastpakken of aanraken van billen, borsten, genitaliën).

Vertoont problematische seksuele handelingen (schadelijke objecten in de vagina stoppen, exhibitionisme, letselveroorzakende masturbatie).

Vertoont niet-geseksualiseerde zelfdestructieve handelingen (bonken met hoofd, zichzelf bijten, zichzelf snijden).

Vertoont fysieke agressie naar anderen.

Scheldt of vloekt naar anderen.

Loopt weg.

Kiest er zelf voor om te zwijgen (bijv. weigeren te praten).

Heeft nachtmerries, wordt 's nachts in paniek wakker.

Vertoont regressie naar kinderlijk gedrag.

Discriminatie

Plotse verandering van uiterlijk, kledingstijl of gebruik hulpmiddelen zoals rollator.*

Gepest, negatieve of ondermijnende bejegening.*

Voorbeelden:

- Wordt aangesproken op de beperking (bijvoorbeeld cliënt onder neus wrijven wat deze nooit meer zal kunnen autorijden).
- Gepest of negatief aangesproken op uiterlijk (bijvoorbeeld dik).
- ...

Uitgesloten of afgewezen worden.*

Financieel en/of materieel grensoverschrijdend

Cliënt krijgt geen betrouwbare informatie of heeft geen toegang tot informatie over eigen financiële situatie.*

Geldgebrek begin van de maand terwijl men net de uitkering heeft gekregen.

Er is een discrepantie tussen geld dat cliënt verwacht te hebben en het bedrag dat daadwerkelijk aanwezig is, of een discrepantie tussen de waarde van goederen die met hun geld gekocht zijn.

Plotselinge of onverklaarbare geldopnames van bankrekening.*

Verdwijnen van waardevolle spullen uit huis van cliënt.*

Schending van rechten⁷

Beperking van bewegingsvrijheid: deuren gaan op slot.*

Gebrek aan eigen regie (bijvoorbeeld zaken worden voorbarig overgenomen).*

Beperking in handelingsvrijheid, zoals vrienden zien*, of zich hierin beknot of belemmerd voelen.

Onvoldoende privacy bij ontvangen van bezoek.*

Onvoldoende privacy bij ADL-hulp of geneeskundige behandeling.*

Onvoldoende zelfbeschikking bij dagindeling of behandeling.*

Onvoldoende inzage in dossier of keuze behandelingsvormen.*

⁷ 'Schending van rechten' dient gezien te worden in samenhang met eventuele afspraken die in het ondersteuningsplan gemaakt worden over vrijheidsbeperkende maatregelen.

- Onvoldoende mogelijkheden om cliënten privé te spreken, vertrouwelijke informatie uit te wisselen.

SIGNALEN bij de PLEGER

Geweld kan intentioneel zijn maar kan ook een uiting zijn van onmacht of overbelasting van de professional. Het merendeel van de signalen die teruggevonden zijn in de literatuur zijn op het niveau van professionals/zorgverlener. Een aantal van deze signalen kunnen ook gelden voor anderen (bijvoorbeeld cliënt / medebewoner, derde).

Algemene signalen

- Vertoont controlerend gedrag, bijvoorbeeld (overdreven) vaak bellen.

- Vertoont agressief en/of afwijzend t.a.v. cliënt en/of cliëntvertegenwoordigers.
Voorbeelden:
 - Gebruikt (ver)oordelende taal of geeft negatieve impressie van cliënt.
 - Communiqueert met cliënten zonder warmte, vriendelijkheid of waardigheid.
 - Is ongeduldig en intolerant tegen cliënten.
 - Toont zich onverschillig over het wel en wee van de cliënt.
 - Scheldt en/of schreeuwt tegen de cliënt.
 - Is overdreven aardig tegen de cliënt.
 - Spreekt zeer negatief over cliënt.
 - Gebruikt cliënten voor eigen voordeel (zoals naar buiten gaan zodat medewerker boodschappen kan doen).
 - Geeft onsamenhangende en tegenstrijdige verklaringen voor lichamelijke verwondingen (bijvoorbeeld: het verhaal over de oorzaak van een verwonding past niet bij de afwijking die de arts ziet).
 - Straft, bedreigt of verwaarloost de cliënt.
 - Sluit cliënten op, of er is onduidelijkheid over wanneer een deur gesloten mag worden omwille van de veiligheid van cliënten.
 - Gebruikt vaak vrijheidsbeperking en dit wordt gebruikt voordat andere manieren uitprobeerde zijn.
 - ...

- Vertoont gebrek aan respect of verwaarlozende houding.
Voorbeelden:
 - Maakt grappen over cliënten of benadert serieuze incidenten als een grap.
 - Vertelt verschillende/tegenstrijdige verhalen om gedrag te verklaren.
 - Vergeet taken of voeren ze niet goed uit.
 - Reageert niet wanneer cliënt om hulp vraagt.
 - Raakt cliënten op een verkeerde manier aan: te ruig of te intiem.
 - Biedt slechte (of onvoldoende) ondersteuning bij de persoonlijke hygiëne.
 - Geeft cliënten geen toegang tot hun geld wanneer ze dat willen.
 - Weet zelf het beste wat goed is voor cliënten.
 - Behandelt cliënten of ze hen toebehoren.
 - Is bij bijeenkomsten van cliënten met mensen buiten de organisatie, ook als dat niet nodig is.

- Heeft weinig oog/zorg voor persoonlijke bezittingen, kleding of specialistische apparatuur.
- Probeert andere hulpverleners buiten de deur te houden, ontwijkt vragen.
- Isoleert de cliënt bewust. De cliënt krijgt geen gelegenheid om alleen met een (andere) hulpverlener/arts te praten (de medewerker doet het woord of antwoordt in plaats van de cliënt).
- Uitstel bij het melden van, of hulp zoeken bij ziekte en verwondingen.
- Is vijandig tegen bezoekers of beschouwt deze als indringers.
- ...

Verwaarlozing en onthouden van zorg

Stelt zorg uit.

Weinig aandacht of tijd voor cliënt.

Is nalatig.

Voorbeelden:

- Nalatigheid met dieetwensen.
- Nalatigheid in het verstrekken van voorgeschreven medicatie.
- Er wordt niet voorzien in medische of tandzorg, verpleegkundige zorg, fysiotherapie of andere specifieke zorg.
- Hulpmiddelen worden niet beschikbaar gesteld of onderhouden (bijvoorbeeld Bril, gehoorapparaten, communicatiemiddelen, rolstoel).
- De woning is vies/tekenen van slechte hygiëne.
- Ondersteuning bij de persoonlijke hygiëne is slecht.
- Een persoon die niet in staat is voor zichzelf te zorgen wordt te lang alleen gelaten.
- Gebrek aan regelmatige hulp bij ADL.
- Biedt slechte of onvoldoende ondersteuning voor mensen met gezondheidsproblemen of die speciale behoeften hebben.
- Weigert hulp te geven zoals aangegeven wordt door de persoon met de beperking.
- Ondersteunt cliënten niet bij het aangaan van (externe) vriendschappen en relaties.
- De woning is in slechte staat of slecht gemeubileerd.
- Draagt er geen zorg voor dat de omgeving van de woning gezond en veilig is.

Psychisch grensoverschrijdend

Communiceert met cliënten zonder warmte, vriendelijkheid of waardigheid.

Maakt grappen over cliënten of benadert serieuze incidenten als een grap.

Gebruikt (ver)oordelende taal of geven een negatieve indruk als ze over hen praten.

Onthoudt cliënt van sociale contacten (isolement).

Kleineert, beledigt cliënt.

Schreeuwt tegen cliënt(en).

Straft, bedreigt of verwaarloost cliënt(en).

...

Fysiek grensoverschrijdend

Geeft vage uitleg over ontstaan van letsel en/of wordt niet ondersteund door medisch onderzoek.

Voorbeeld:

- Geeft niet overeenstemmende of vage verklaringen over de oorzaak van een verwonding of de redenen van de uitgestelde hulpvraag.

Vertoont verwaarlozend of uitstelgedrag richting zorg voor cliënt.

Voorbeelden:

- Medische hulp wordt uitgesteld of helemaal niet gezocht door de hulpverlener.
- Erg snel kiezen voor sederen van cliënt.

Onterecht toeschrijven van letsel aan zelfbeschadigend gedrag.

Voorbeelden:

- Het letsel wordt toegekend aan zelfbeschadigend gedrag terwijl de persoon geen geschiedenis heeft van zelfbeschadigend gedrag of dit komt niet overeen met het normale patroon van deze zelfbeschadiging.
- De persoon wordt door een medewerker of andere persoon omschreven als onhandig/gevoelig voor ongelukken.

Seksueel grensoverschrijdend

Zoekt zelf in het contact met de cliënt teveel naar warmte, steun en bevestiging.

Wil eigen eenzaamheid/problemen ontvluchten.

Neemt opvallend vaak avond- of slaapdiensten op zich.

Besteedt overdreven veel tijd aan een cliënt.

Heeft privécontacten met cliënt / ontmoetingen buiten werktijd.

Creëert isolement rond de cliënt (bijvoorbeeld langdurige en veelvuldige gesprekken op de privékamer zonder dat daar duidelijke aanleiding toe is of dat daar verslag van volgt).

Probeert de eigen mannelijkheid, macht, seksuele aantrekkingskracht te bewijzen door (vrouwelijke) cliënten of medewerkers seksueel te veroveren.

Heeft neiging tot misbruik van zijn machtspositie.

Heeft 'almachtfantasieën' / problemen met het omgaan met macht (tweespalt zaaien; mensen tegen elkaar uitspelen; veelvuldig aanvallen van collega's; ondoorzichtig handelen/geen verantwoording afleggen, etc).

- Veelvuldige seksistische / rolbevestigende uitingen en/of opmerkingen / grapjes over seksualiteit.
- Maakt seksueel getinte foto's of vertoont seksueel getint gedrag t.o.v. de cliënt.
- Medewerker dekt zich in door (opvallend) overal bij aanwezig te willen zijn (bijvoorbeeld taken voor extra begeleiding van cliënten met bijzondere problemen, zelf het onderwerp agenderen, etc.).
- ...

Discriminatie, op basis van afkomst, sekse, seksuele voorkeur, beperking en/of religie

- Maakt ongepaste grappen over cliënten of behandelt serieuze incidenten als onbelangrijk of grappig.
- Maakt herhaaldelijk negatieve opmerkingen over uiterlijk/ sekse/ beperking/ huidskleur/ geloof/ taal/ nationaliteit en/of afkomst
- Benadeelt cliënt op grond van persoonskenmerken (zoals taal, nationaliteit en/of afkomst).
- Benadeelt cliënt waarbij ten onechte verwezen wordt naar kenmerken van de persoon.
- ...

Financieel en/of materieel

- Neemt geld weg zonder toestemming of onder bedreiging.
- Onlogische verklaringen hoe men aan het geld komt.
- Een gebrek aan juridische documenten wie verantwoordelijk is voor het beheren van het geld en de spullen van de persoon.
- Gebrek aan documentatie hoe geld is uitgegeven of waar in is geïnvesteerd.
- Het onverklaarbaar verdwijnen van geld of waardevolle spullen.
- Plotselinge veranderingen of ongewone activiteiten zichtbaar op bankafschriften.
- Basisonderhoud kan niet worden geleverd terwijl er genoeg geld lijkt te zijn (bijvoorbeeld kleding, onderdak, eten, medicatie).
- Uitbetalen aan de hulpverlener is te vaak of te veel.
- De persoon moet vragen of smeken om zijn geld.
- De persoon mag niet weten hoeveel geld hij/ zij heeft of heeft geen toegang tot het geld.

- Cliënt krijgt geen toegang tot zijn/haar geld, wanneer hij/zij dat nodig heeft of wilt.
- Er is een discrepantie tussen geld dat cliënt verwacht te hebben en het bedrag dat daadwerkelijk aanwezig is, of een discrepantie tussen de waarde van goederen die met hun geld gekocht zijn.
- ...

Schending van rechten

- Beperkt bewegingsvrijheid van cliënt (vrijheidsbeperking), zoals sociaal contact onmogelijk maken.
- Schendt vertrouwelijkheid en privacy.
- Maakt brieven van cliënt(en) open, leest email cliënt zonder diens toestemming.
- Geeft informatie over cliënt zonder diens instemming.
- Voert behandelingen cliënt uit, zonder diens toestemming.
- Gebruikt cliënt(en) voor eigen voordeel.
- Sluit cliënt(en) op, of er is onduidelijkheid over wanneer een deur gesloten mag worden omwille van de veiligheid van cliënten.
- Oneigenlijk gebruik van dwangmiddelen.
- Gebruikt (vaak) vrijheidsbeperking voordat andere manieren zijn uitgeprobeerd.
- Maakt geen melding van het gebruik van vrijheidsbeperkende maatregelen.
- Onthouden van geld.
- De persoon wordt tegengehouden in het krijgen of behouden van een baan.
- Ontkenning of een gebrek aan zorg bij vermoedens van grensoverschrijdend gedrag/misbruik.
- Vermoeden of actueel grensoverschrijdende gedrag/misbruik wordt niet gemeld bij de officiële kanalen.
- ...